

ВІДГУК

офіційного опонента, кандидата педагогічних наук, старшого викладача
кафедри дошкільної освіти

Миколаївського національного університету імені В. О. Сухомлинського

Курчатової Анжеліки Віталіївни на дисертацію

Зозулі Оксани Вікторівни

«Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології», поданої на здобуття наукового ступеня кандидата педагогічних наук за спеціальністю 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти

Українська освіта наразі все більше спрямовується на запровадження європейських та світових засад. Реалізувати складні завдання сучасної дошкільної освіти здатна нова генерація педагогічних кадрів, озброєна високоефективними технологіями і методиками розвитку та виховання дітей дошкільного віку. Актуальність цього дослідження є незаперечною, оскільки на сучасному етапі модернізації системи освіти України особливого значення набуває теоретичне обґрунтування й нове вирішення проблеми підготовки майбутніх фахівців до життя в інтегрованому та глобалізованому світі. У добу стрімкого розвитку інформаційно-технологічного суспільства, зростає важливість підготовки майбутніх фахівців до опрацювання значного обсягу інформації та пізнавальної активності; формування критичного мислення, здатності використовувати набуті знання, вміння та компетенції в життєдіяльності, пробудження прагнення до позитивної динаміки в траєкторії особистісного розвитку, а особливо підготовки високоосвіченого педагога в галузі дошкільної освіти. Не стає винятком щодо цього формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології.

Актуальність дослідження посилюється необхідністю усунення суперечностей між: потребою суспільства в удосконаленні підготовки майбутніх вихователів дітей дошкільного віку до професійної діяльності і недостатньою розробленістю педагогічних стратегій, зорієнтованих на розв'язання цієї проблеми засобами сучасних педагогічних технологій, зокрема фреймової технології; експоненціальним зростанням обсягів навчальної та професійної

інформації й недостатньою сформованістю готовності майбутніх фахівців дошкільної освіти до її засвоєння в процесі професійної підготовки; значним потенціалом фреймової технології як засобу формування готовності майбутніх вихователів ЗДО до навчально-пізнавальної діяльності та нерозробленістю методики її застосування в освітньому процесі ЗВО.

Тому одним з основних завдань сучасної вищої школи, яка готує кадри для ЗДО, є підвищення професійного потенціалу майбутніх вихователів, здатних втілити у практику інноваційні зміни, орієнтовані на навчально-пізнавальну діяльність майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології. Саме це спонукало Оксану Вікторівну до пошуку нових підходів до підготовки майбутніх вихователів у системі закладів вищої освіти.

Доцільність вибору теми дослідження та її актуальність доводить той факт, що її виконано в межах комплексної теми Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради «Реалізація системи фахової підготовки в умовах інноваційного освітнього середовища вищого педагогічного навчального закладу» (державний реєстраційний №0117U007459). Тему дослідження затверджено на засіданні вченої ради Комунального закладу «Харківська гуманітарно-педагогічна академія» Харківської обласної ради (протокол № 2 від 19 вересня 2018 р.).

Зважаючи на викладене, дослідження Зозулі Оксани Вікторівни «Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології» незаперечно є своєчасним та актуальним.

У дослідженні висвітлено концептуальні ідеї, наукові підходи й принципи, які стали підґрунтям для розроблення й забезпечення результативності відповідної системи підготовки вихователів. Вперше теоретично обґрунтовано, розроблено, поетапно імплементовано й експериментально перевірено методика формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології, яка складається з

проблемно-цільового, організаційно-методичного, критеріально-результативного компонентів, репрезентується через змодельований зміст, форми, методи, засоби освітньої діяльності, спрямовані на формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності шляхом оволодіння майбутніми фахівцями закладів дошкільної освіти загальнопедагогічними і професійними знаннями, а також знаннями про сутність та можливості застосування фреймів у процесі навчально-пізнавальної діяльності; удосконалено зміст, форми, методи та засоби професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО, процес організації та здійснення навчально-пізнавальної діяльності здобувачів освіти шляхом розробки та впровадження навчально-методичного забезпечення; набули подальшого розвитку наукові уявлення про зміст, форми, методи, засоби професійної підготовки майбутніх вихователів ЗДО в контексті ідей технологізації освітнього процесу, зміст і структура готовності до НПД майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти.

Наукознавчі складники дослідницького корпусу, з нашого погляду, визначені чітко і грамотно. У дослідженні наголошено на обґрунтованість методологічних орієнтирів та їх концептів, які взаємоузгоджені і вмотивовані та віддзеркалюють зміст порушеної теми дослідження та логіку дисертаційного дослідження, якій притаманна класична структура. З огляду на задекларовану інноватику, схарактеризовано зміст і логіку дисертації: анотації (українською та англійською мовами), вступ, два розділи, висновки до них, загальні висновки, список використаних джерел, додатки. Зміст розділів і підрозділів відповідає назві структурних компонентів роботи та їхніх складників.

Слід зауважити, що мета, завдання дослідження не викликають сумнівів, вони відповідають заявленій темі і реалізовані в ході експериментальної роботи. Чітко вибудовано концепцію дослідження. Авторка дисертаційного дослідження проявила високу ерудицію у філософських, психологічних, педагогічних аспектах проблеми, яку вона вивчала. Дослідниця поставила перед собою вирішення низки завдань (їх

п'ять), основним з яких, на наш погляд, є розробка методики формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології. Розроблена концепція дослідження представляє систему авторських поглядів на шляхи навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів ЗДО засобом фреймової технології. Позитивне враження справляє високий науково-методологічний рівень дисертації Оксани Вікторівни Зозулі. Звертаємо увагу на адекватному визначенні змістового наповнення всього ланцюжка понять відповідно до характеру і цільової спрямованості дослідження, продуктивний і коректний рух від теми, проблеми, об'єкта, предмета, мети і завдань, встановленої фактологічної бази до ідей перетворення, критеріїв результатів пошуку, власної оцінки цих результатів.

Повний обсяг роботи складається зі вступу, двох розділів, висновків до кожного розділу, загальних висновків, списку використаних джерел (316 найменувань, з них 16 іноземними мовами). Робота містить 15 таблиць, 10 рисунків. Додатки, розміщені на 102 сторінках, доповнюють та увиразнюють уявлення про достовірність здійсненого здобувачкою наукового пошуку. Загальний обсяг дисертації становить 320 сторінок.

У першому розділі «Теоретичні засади формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології» проаналізовано ступінь дослідженості проблеми, понятійно-категоріальний апарат; розкрито сутність і структуру готовності до НПД майбутніх вихователів ЗДО, схарактеризовано фреймову технологію як засіб формування зазначеного виду готовності.

Дисертантка визначила та обґрунтувала сутність та зміст категорії «пізнавальна діяльність», «навчальна діяльність», «навчально-пізнавальна діяльність», «готовність» та визначила поняття «готовність до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти» як інтегративного особистісного утворення, що є результатом відповідної підготовки майбутніх вихователів та характеризується спроможністю молодих людей до діяльності з оволодіння узагальненими способами

саморозвитку, застосування отриманих знань у професійній діяльності й виражається в уміннях передавати способи творчого перетворення дійсності дітям дошкільного віку.

Погоджуємося з окресленими в дисертації компонентами: мотиваційним (мотиви, мотиваційні орієнтації особистості, потреби, прагнення до саморозвитку, самовираження, самовдосконалення); когнітивним (розумові здібності, знання алгоритмів та стратегій навчально-пізнавальної діяльності); діяльнісним (готовність до вибудовування індивідуальної навчально-пізнавальної стратегії, оперування пізнавальними інструментами в діяльності).

У другому розділі «Теоретичне обґрунтування та експериментальна перевірка методики формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології» розроблено та апробовано методику формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології; схарактеризовано перебіг та проаналізовано результати дослідно-експериментальної роботи.

Відтак, можна констатувати, що поставлені в дисертації завдання успішно вирішені, а сформульована мета досягнута, що уможливило отримання сукупності науково значущих теоретичних і прикладних результатів дослідження. Дисертаційні напрацювання авторки пройшли широку апробацію, а саме: *Міжнародних* – «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2018), «Нове та традиційне у дослідженнях сучасних представників психологічних та педагогічних наук» (Львів, 2018); «Психологія та педагогіка: необхідність впливу науки на розвиток практики в Україні» (Львів, 2019); «Педагогіка та психологія: сучасний стан розвитку наукових досліджень та перспективи» (Запоріжжя, 2019), «Психолого-педагогічні проблеми соціалізації особистості в сучасних умовах» (Київ, 2020); *Всеукраїнських*: «Розвиток виховної роботи у сучасному вищому навчальному закладі: змістовні домінанти та тенденції»

(Харків, 2016); «Проблеми саморозвитку та самовдосконалення особистості в умовах модернізації педагогічної освіти» (Харків, 2017).

Основні положення та результати дослідження повною мірою відображено у 16 публікаціях, з яких 12 одноосібні, зокрема: 6 статей, із яких 4 статті у вітчизняних наукових фахових виданнях, 1 стаття в зарубіжному періодичному виданні та 1 стаття, у виданнях, включених до міжнародних наукометричних баз; 10 публікацій у збірниках матеріалів конференцій різного рівня (4 у співавторстві).

Висновки до розділів та загальні висновки відповідають змісту дисертації. Матеріали, результати, висновки дисертаційної роботи мають практичну спрямованість і можуть бути використані викладачами вищої школи у процесі фахової підготовки майбутніх вихователів ЗДО, професійно практичної підготовки здобувачів педагогічного профілю, самоосвітній діяльності майбутніх фахівців.

Автореферат дисертації за структурою та змістом відповідає встановленим вимогам МОН України. Зміст автореферату та основні положення дисертації є ідентичними.

Загалом дисертаційне дослідження здійснено на високому науково-теоретичному рівні.

Зауважимо, що теоретична частина роботи потребує дещо ширшого аналізу зарубіжного досвіду підготовки вихователів з окресленої теми.

1. Варто було б здійснити аналіз сучасних вітчизняних програм, підручників, навчальних посібників на предмет візуалізації та фреймування навчального матеріалу, що посприяло б конкретизації системи знань та вмінь, які мають бути включені в програми підвищення кваліфікації вихователів ЗДО у системі післядипломної освіти.

2. У підрозділі 2.1. «Діагностика стану формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології» необхідно було представити докладний аналіз отриманих результатів, а також схарактеризувати сам механізм діагностування цих результатів. Зауважимо

також, що у тексті дисертації вартувало більш детально схарактеризувати методики-індикатори, за допомогою яких здійснювалася діагностика показників і розкрити методику визначення на їх основі узагальнених рівнів сформованості досліджуваного процесу (високий, середній, низький).

3. Позитивно оцінюючи ретельний аналіз дисертанткою емпіричних даних, узагальнення інформації, одержаної у ході масштабного експерименту, вважаємо, що з огляду на те, що експериментальна робота проводилась в різних регіонах України, варто було б детальніше схарактеризувати спільне та відмінне в одержаних даних, підтвердити їх математичною статистикою.

На підставі викладеного, можна підсумувати, що представлена дисертація є самостійно виконаним і завершеним авторським науковим дослідженням, яке має належну наукову новизну, теоретичне та практичне значення. Проведений аналіз дозволяє зробити висновок про те, що дисертаційна робота «Формування готовності до навчально-пізнавальної діяльності майбутніх вихователів закладів дошкільної освіти засобом фреймової технології» за змістом, оформленням та одержаними науковими результатами відповідає нормативним вимогам «Порядку присудження наукових ступенів» (пп. 9, 11, 12, 13), затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 24.07.2013 р. № 567 (зі змінами), а її авторка Зозуля Оксана Вікторівна заслуговує на присудження їй наукового ступеня кандидата педагогічних наук зі спеціальності 13.00.04 – теорія і методика професійної освіти.

Офіційний опонент –
кандидат педагогічних наук,
кафедри дошкільної освіти
Миколаївського національного
університету імені В.О. Сухомлинського



А. В. Курчатова